

Școala Creștină "Filadelfia" - Cl. I-XII

Str. Narciselor, nr. 5E - Suceava Tel/fax: 0230-531205

www.filadelfia.ro office@filadelfia.ro O.P. 6 C.P. 50

Cod fiscal: 14687487 Cont: 251105182340021165015 Banca: Banc Post - Suceava

GEOGRAFIE

Clasa a X a

Semestrul al II – lea

RESURSELE EXTRAATMOSFERICE ȘI ALE ATMOSFEREI

• ATMOSFERA...

- este învelișul gazos al Terrei, situat în exteriorul celorlalte învelișuri;
- Pământul cantitatea de energie primește de la Soare doar o jumătate de miliardime din cantitatea de energie emisă , dar care ar fi mai mult decât suficientă dacă s-ar capta în mod eficient;
- solară este repartizată în mod inegal pe suprafața Globului, în funcție de forma Terrei și de repartiția inegală a nebulozității (gradul de acoperire a cerului cu nori).
- regiunile cu cele mai bune condiții pentru captarea energiei solare se întâlnesc în:
  - Africa de Nord
  - Asia de Sud-Vest și Asia Centrală
  - Europa Sudică
  - Australia Centrala și de Sud-Est.
- energia solară poate fi convertită în alte forme de energie prin diferite metode:

BIOCONVERSIA:

- reprezintă transformarea naturală a energiei solare în biomasă, având la bază fotosinteza substanțelor organice în plantele verzi

CONVERSIA ENERGIEI SOLARE ÎN ENERGIE TERMICĂ:

- se realizează cu ajutorul panourilor solare;

CONVERSIA ENERGIEI SOLARE ÎN ENERGIE ELECTRICĂ:

- se folosesc unde nu există surse de electricitate;
- este extrem de costisitoare;

CENTRALA SOLARĂ:

- este o centrală termică sau electrică bazată pe utilizarea energiei solare;
- există și alte resurse extraatmosferice dar care sunt încă insuficient cunoscute
- e vorba despre vântul solar, de anumite minerale situate pe asteroizi sau pe alte planete;

- **Condiția climatică** reprezintă ansamblul de caracteristici ale elementelor climatice care fac posibilă dezvoltarea unor activități economice și facilitează existența societății omenești.
- Atmosfera este un domeniu inepuizabil de resurse care condiționează, influențează și contribuie material și energetic la existența omului, ca ființă biologică, și a societății omenești;
- resursele climatice pot fi privite ca “resurse secundare de energie ale naturii” sau ca “potențial climatic favorabil al unui teritoriu
- energia eoliană rezultă ca urmare a diferenței de potențial termic și de presiune din Troposferă;
- cu cât curentul de aer are o viteză mai mare, cu atât efectul mecanic crește, ceea ce duce la o creștere a cantității de energie electrică rezultată;
- primele “motoare de vânt au apărut” în secolul al XVIII-lea dar criza energetică contemporană a adus în actualitate construcția de centrale eoliene;
- ele pot funcționa în zonele în care viteza medie anuală a vântului depășește 5m/s.
- centralele eoliene sunt însă destul de puține deoarece prețul electricității obținute astfel este cu 30% mai mare decât al celei clasice
- Atmosfera mai permite valorificarea unor componente ale sale:

AZOTUL:

- este folosit de plante prin fixarea lui direct din atmosferă , sau din compuși nitrici;

OXIGENUL:

- este un element indispensabil vieții în procesele de respirație și sinteză organică; se combină cu alte elemente, devenind o sursă materială și energetică pentru om și viețuitoare (un adult consumă zilnic cca 600 litri de oxigen);

DIOXIDUL DE CARBON:

- reprezintă materia primă minerală de bază în fotosinteză și chimiosintez.

Resursele Litosferei

***Litosfera** oferă o mare varietate de resurse naturale, care prezintă valoare economică deosebită. Litosfera se reprezintă la suprafață, printr-un relief foarte variat, apreciat ca suport al activității umane. Calitățile reliefului ca resursă naturală se referă la varietatea formelor minore și minore de relief , care au grade diferite de favorabilitate, pentru amplasarea de așezări și căi de comunicație, pentru folosința în agricultură. De asemenea altitudinea reliefului aduce diferențieri în gradul de propicitate a mediului, resimțite în peisaje și în prezența sau absența activităților umane.*

Resursele de soluri, cu grade variate de fertilitate sunt reprezentate pe circa 51% din suprafața uscatului, ceea ce înseamnă că unui locuitor al Terrei îi revine numai 0,126 ha. Calitatea de bază - fertilă conferă solului valoare de resursă, care se exprimă prin capacitatea de producție a terenului folosit pentru obținerea de biomasă vegetală. Gradul de fertilitate al solului rezultă din contribuția factorilor genetici, variabili de la o zonă de climă la alta.

Cele mai rodnice, cu valoare economică ridicată, sunt:

- Solurile fertile (mollisoluri, argiluvisoluri și soluri negre tropicale), repartizate pe circa 10% din întinderea continentelor populate.
- Solurile mediu fertile (în America de Sud și Australia), acoperă 1/3 din suprafața uscatului.
- Solurile slab fertile (spodosoluri, cambisoluri) reprezintă 8-9% din întinderea uscatului, dar acoperă suprafețe mari din America de Nord și Eurasia.
- Solurile nefertile (21,2% din întinderea uscatului) sunt forme de histosoluri și aridisoluri, pe mari suprafețe din Australia, Africa, America de Nord și Eurasia.
- Terenurile slab sau deloc solidificate (27,7%) formate din litosoluri montane (grohotișuri și stâncării), lacuri, zăpezi, ghețari, în Eurasia, America de Nord și Antarctica.

Resursele de substanțe minerale utile se diversifică după valorile lor economice:

- resurse energetice;
- resurse chimice;
- resurse metalurgice;
- materiale de construcții.

Resurse energetice. Toate domeniile de activitate folosesc energie. Acest fapt explică importanța combustibililor fosili și a altor resurse, care au o distribuție neuniformă în scoarța terestră.

Resursele de petrol și gaze naturale formează zăcămintele a căror valoare economică este dată de durata de exploatare. Cele mai multe zăcămintele supergigantice se găsesc în bazinul Golfului Persic, și numai un sfert din numărul lor privește Rusia și Kazahstan, S.U.A., Africa de Nord, China și Venezuela. Rezervele sigure de petrol sunt evaluate la circa 135 miliarde tone, ce ar asigura o durată de exploatare de 40 de ani. Cât privește rezervele totale de gaze naturale sunt apreciate că sunt 300 000 miliarde m³, care formează echivalentul a 100 000 miliarde tone și care ar asigura o durată de exploatare asemănătoare cu cea a petrolului.

Resursele de cărbune se diferențiază, calitativ, după compoziția dată de natura resturilor organice, de modul de acumulare și de condițiile în care s-a produs transformarea acestor resturi vegetale. Explicația este că din masa vegetală a cărei a însemnat circa 51% carbon, 6% hidrogen și 43% oxigen, pe măsura transformării în cărbuni, s-au eliminat, în proporții variabile, oxigen și hidrogen; astfel cărbunii superiori au o putere calorică mult mai mare, fiind mai carbonificați decât cei inferiori.

Rezervele mondiale sigure de cărbune sun evaluate la 11 000 miliarde de tone, repartiția principalelor resurse fiind neuniformă, în sensul că ponderea cea mai mare revine emisferei nordice, mai ales între 35° și 60° latitudine.

Dincolo de principalii combustibili fosiliferi, în categoria resurselor energetice negenerabile, mai întâlnim sisturile bituminoase și nisipurile asfaltice.

Șisturile bituminoase (în Australia, Thailanda, S.U.A. – 50%, Brazilia, China, Rusia) sunt roci sedimentare caustobiolitice, cu proporție redusă de materie organică din care se obțin ulei de șist, asemănător petrolului și gaze, la temperaturi de 500° C. Această resursă naturală are o importanță economică variabilă în funcție de conținutul în substanță organică și grosimea zăcământului. Resursele mondiale sunt evaluate la 500 miliarde tone.

Resursele de nisipuri asfaltice conțin o cantitate însemnată de hidrocarburi gudronate (ulei lipsit de fluiditate). Rezervele mondiale sunt evaluate la 600 miliarde tone, cele mai semnificante resurse avându-le Canada, Venezuela, S.U.A. .

O altă componentă a resurselor energetice o reprezintă resursele radioactive ponderea foarte mare revenind uraniului și mai puțin thoriului. Căile de obținere a energiei atomului sunt fisiunea și fuziunea. Se apreciază că un gram de uraniu eliberează o cantitate de 20 miliarde de calorii, ceea ce echivalează cu 2,5 tone de cărbune. Pe metoda fisiunii se bazează funcționarea centralelor atomoelectrice și fabricarea bombei nucleare. Rezervele sigure de minereuri radioactive sunt apreciate la 1,8-2,0 milioane tone.

Resursele geotermice sunt asigurate de căldură internă, eliberată prin procesele de dezintegrare radioactivă din interiorul litosferei. Geodermia este pusă în evidență la adâncimi variabile, în condițiile în care temperatura crește cu 1° C la 28-30 de metri adâncime, astfel că la adâncimea de 3000 de metri se înregistrează o temperatură de 100°C Această resursă este accesibilă datorită apei, care în contact cu magma, se încălzește, ieșind la suprafață prin gheizere și foraje. Geotermia de mare energie se referă la temperaturile apei, ce variază între 150° și 300°. Geotermia de joasă energie dată de temperaturile ale apei mai mici de 150°.

Resursele miniere metalifere Substanțele miniere metalifere vizează resurse folosite ca materii prime în metalurgie. Pentru metalurgia feroasă se valorifică minereurile de fieroase, la care se adaugă manganul, cromul, molibdenul, cobaltul, vanadiul, wolframul, titanul, etc.

Minereul de fier se găsește în scoarța terestră în minereuri magnetice, sedimentare și metaforfice, sub formă de magnetit, hornatit, limonit, siderit și anterit.

Magnetitul este minereul cel mai bogat în metal (68% - 72%), și de aici valoarea economică mai mare. Resursele se magnetit au răspândire limitată și reprezintă numai 15 % din rezervele de minereu de fier.

Hematinul (sub 70% fier) are o răspândire mai largă în scoarța terestră, de 33% din rezervele de minereu de fier.

Limonitul (48-50% fier), este un zăcământ slab de fier și se exploatează și în țara noastră.

Sideritul (30-45% fier), formează mari zăcăminte pe suprafața solului.

Anteritul (20-30% fier), este un zăcământ slab și se exploatează șila noi în țară.

Resursele sigure de minereu de fier sunt evaluate la 1.020 miliarde de tone, cele mai importante resurse fiind cantonate în Rusia, Ucraina, America de Nord.

Minereul de crom are calitatea de a ridica rezistența la coroziune și oxidare a oțelului și aliajelor neferoase, fiind folosit și pentru producția de coloranți, în siderurgie ca material refractar și în industria sticlei. Cele mai importante zăcăminte sunt stocate, în depozite stratiforme sau lenticulare, în Africa de Sud (2/3 din rezerva mondială), Zimbabwe (23%), Rusia, Finlanda, Albania, etc.

Minereul de nichel formează rezerve apreciate la 1,5 milioane tone, aceasta fiind concentrată în proporții de 75% în patru țări.

Minereul de vanadiu, cu rezerve totale apreciate la 15 milioane tone, este cantonat în proporție de 95% în două țări.

Minereul de wolfram (tungsten) formează rezerve sigure care nu depășesc 1,8 milioane tone, grupate în proporție de 70% într-o singură țară.

Minereul de titan, folosit la obținerea oțelurilor speciale, foarte dure și rezistente la coroziune și la aliajelor pentru industria aeronautică.

Minereul de molibden, cu resurse evaluate la 8,5 milioane tone, este stocat în proporție de 78% în S.U.A. și China.

Minereul de cupru este constituit în rezerve de 600 milioane tone, cu o durată de exploatare de 200 de ani. Cele mai mari resurse sunt deținute de America Latină (1/3 din rezerva mondială), America de Nord, și Europa.

Minerurile de plumb și zinc sunt, de regulă situate în același zăcământ, rezervele de plumb fiind apreciate la 500 milioane tone, cu o durată de exploatare de 200-300 ani. Rezervele de zinc, evaluate la 540 milioane de tone, se vor exploata timp de 250 ani. Cele mai mari cantități de plumb și zinc sunt situate pe continentul american (1/2 din rezerva mondială).

Minereul de staniu, întrebunțat în aliaj cu cupru pentru obținerea bronzului, formează rezerve de 20 milioane tone, repartizate, în proporție de 2/3, în Asia de Sud - Est

Metalele prețioase:

- Aurul se găsește în scoarță sub formă de filoane sau combinații cu diferite elemente, în mineruri complexe. Zăcăminte mari sunt situate în Africa de Sud, Rusia, S.U.A., Canada. Africa de Sud asigură mai mult de 50% din producția mondială de aur, provenind dintr-un zăcământ unic în lume prin conținutul de metal, respectiv 7-15 tone/minereu, exploatat, în proporție de 70%, la adâncimi de 1500 - 3800 metri.
- Minereul de argint se găsește în scoarță în combinație cu plumb, zinc, cupru (S.U.A., Mexic, Canada) sau de cupru și aur (S.U.A.). rezervele mondiale de argint sunt evaluate la 200 000 tone, repartizate în Mexic, Canada, S.U.A., Peru și Rusia.
- Minereul de platină, cu rezerve de 1,5 milioane tone, este cantonată în rezerve mai mari în Africa de Sud, Canada, S.U.A. și Rusia; fiind utilizată în petrochimie și în electrotehnică.

Resursele chimice cu valoare economică și largă utilizare industrială:

☼ Sărurile utilizate în industrie și cu largă repartiție în scoarța terestră.

- Zăcămintele mondiale de sare gemă, apropiate de 1 000 000 de miliarde tone, sunt cantonate mai ales în emisfera nordică, în bazinele mari din Europa (Ucraina, România, Spania, Austria), America de Nord (Canada, S.U.A.) și Asia (Rusia, China).
- Sărurile de potasiu cu rezerve de 150 miliarde tone, sunt concentrate în proporție de peste 80% în Canada și Rusă.
- Sărurile de magneziu asociate, adesea cu sărurile de potasiu, prezintă rezerve importante în Australia, Grecia, Rusia, S.U.A. și China.
- Sărurile de sodiu se prezintă și sub formă de azotat natural de sodiu, iar sărurile de potasiu sub formă de azotat de potasiu.

☼ Fosfații sunt de origine organică (fosforite, guano) și de origine minerală (apatita). Rezervele mondiale de fosfați sunt evaluate la 35 miliarde tone și sunt concentrate în proporție de 68% în Africa, S.U.A., Rusia, China și Turcia.

☼ Guano este o depunere de substanțe organice, rezultate din acumularea excrementelor și oaselor de păsări ce trăiesc în climatele uscate sau în peșteri, în largul țărmurilor ciliene, peruane, namibiene, în insula Nauru și Curacao.

☼ Apatita se folosește la obținerea fosforului și a îngrășămintelor fosfatice, a chibriturilor, etc. Cele mai mari rezerve sunt situate în Asia, America de Nord, Africa și Australia.

☼ Sulfurul nativ este prezent, prin zăcăminte specifice, în ariile vulcanice active din Japonia, Cile, Mexic, etc.; precum și în zăcăminte de natură sedimentară din Chin, India și S.U.A. sau în zăcăminte gazeifere din zona golfului Persic, Franța, Canada.

Resursele minerale utile nemetalifere sunt cele mai abundente dintre resursele naturale din litosferă și au o largă utilizare în stare naturală sau ca materie primă în industrie.

- Dintre rocile eruptive cu valoare economică mai importantă sunt: granitul, andezitul, bazaltul, riolitul, dacitul, utilizate pentru construirea drumurilor, căilor ferate și monumente.
- Rocile sedimentare se reprezintă prin varietăți de calcar, marne, argile, pietrișuri, folosite în industria lianților; nisipul cuarțos, în industria sticlei; argilele caolinoase pentru producția de porțelan și faianță; argilele refractoare, pentru producția de ceramică.
- Rocile metamorfice cu valoare economică deosebită, se reprezintă prin marmură, utilizată în construcții. Zăcămintele de marmură se găsesc în Italia, la Carrara (albă), și în Campania (verde), Portugalia (albastră), România (galbenă), etc.

Alte resurse miniere nemetalifere sunt azbestul, baritina, muscovitul, diamantul și diferitele pietre prețioase.

Resursele biosferei

Valoarea economică a resurselor biosferei este deosebită, dacă avem în vedere că din produsele vegetale și produsele animaliere se asigură hrana, îmbrăcăminte și încălțăminte, materiale de construcție și combustibili, fie în stare naturală, fie prin valorificare industrială.

Resursele bisferei se reprezinta prin categorii distincte, care privesc: resursele forestiere, resursele pastorale, plantele cultivate si resursele faunistice.

➤ **Resursele forestiere**

Insemnatatea mare a padurii deriva din cele doua mari si importante functii ale ei: Functia economica (furnizoare de material lemnos si produse derivate, protectia unor obiective de interes economic) si functia geocologica (fiind cunoscuta influenta padurii asupra climei, apelor, solului etc.).

Suprafetele ocupate de paduri acum doua milenii circa 56% din uscat s-au restans treptat, incat azi mai ocupa doar circa 30-34% din totalul uscatului (44 mil. km², echivalentul aproximativ al continentului asiatic).

Se poate aprecia ca omenirea a distrus aproape jumatate din padurile de pe suprafata Pamantului prin suprapasunat, incendieri si defrisari, in vederea obtinerii unor terenuri destinate agriculturii, sau in scopuri industriale (lemn de constructie, lemn pentru celuloza si hartie, combustibil).

Acest proces a fost urmat, intr-un timp destul de scurt, de aparitia unor fenomene nefavorabile vietii (aridizarea climei, eroziunea solului, accentuarea inundatiilor, poluarea aerului etc.).

Actuala suprafata acoperita de paduri nu poate satisface, in principiu, cerintele mereu crescande ale populatiei lumii.

Se impun o serie de masuri cum ar fi: exploatarea rationala, reimpadurirea si reconstructia ecologica a zonelor defrisate, stoparea defrisarii abuzive etc.

Repartitia padurilor pe continente este foarte diferita (DOC 1).

Aceasta nu da insa o imagine exacta a resurselor forestiere deoarece zonele aride, foarte extinse in anumite continente (Africa, Australia, Asia) impiedica dezvoltarea padurilor.

Gradul de impadurire este peste media mondiala in America de Nord si America de Sud, pentru ca in Oceania si Africa sa fie sub aceasta medie din cauza extinderii mari a deserturilor, iar in Asia si Europa datorita defrisarilor efectuate in decursul timpului.

- **Padurile de conifere** acopera circa 1.200 milioane ha si, economic, reprezinta o resursa insemnata de masa vegetala, intrucat se caracterizeaza prin numarul restrans de specii, uniformitatea intinderilor cu paduri, trunchiurilor drepte, densitatea redusa si pierderile de lemn in urma separarii ramurilor scurte si subtiri.

Padurile de conifere sunt formate, mai frecvent, din brad, molid si pin. In apropierea tarmului vestic al Americii de Nord cresc arborele mamut si arborele rosu, cu inaltime de pana la 120 m, apoi tuia gigantica (65 m), laricele, douglasul verde si chiparosul de California.

- **Padurile de foiasi** din zona temperat-subtropicala sunt formate dintr-un amestec de specii, precum: fagul, stejarul, mestecanul, castanul, plopul, carpenul, frasinul, paltinul, artarul, aninul, nucul, magnolia, chiparosul de balta, apoi stajarul de pluta, camforul, bambusul, eucaliptul, arborele de gingo si metasequoia. Economic, avand densitati mai mici, aceste paduri furnizeaza mai putin materie lemnoasa (90 m³/ha in America de Nord si 75 m³/ha in Rusia).

- **Padurile intertropicale umede**, repartizate intre cele doua tropice, se dezvolta intr-un mediu umed si cald, pe circa 2 miliarde ha (peste 50% din suprafata forestiera a Terrei); cu o mare varietate a speciilor si densitate variabila ajung la productia de masa lemnoasa de 190-370 m³/ha. Speciile de arbori cu valoare economica deosebita sunt: arborele de cauciuc, mahanul, arborele de quebracho, abanosul, palisandrul, cedrul, palmierul, tackul, santalul,

bambusul, arborele de camfor, arborele de unt, castanul, indigetierul, cocaierul, arborele de chinina.

➤ **Resursele pastorale** cuprind pasunile si fanetele naturale, care se desfasoara pe circa 3.000 milioane ha. Valoarea economica este data de faptul ca pajistile reprezinta baza furajera pentru animalele care ofera lapte, carne, lana si piei.

• **Pajistile** se diferentiaza calitativ de la zona rece la zone de savana sau in altitudine, prin formatiuni ierboase cu productivitate variabila. Mai slabe calitativ sunt pajistile de tundra (dincolo de 55° Lt. N) si mult mai productive, sezonier, sunt pajistile de stepa, care sustin cresterea bovinelor, ovinelor, cabalinelor, caprinelor, precum si pajistile de savana.

➤ **Culturile agricole**, desi aparent ocupa o suprafata relativ redusa (11%), constituie principalele surse biotice de agroalimentatie. Aceste culturi agricole reprezinta, pe ansamblul lor, ceea ce s-au putea numi „biosfera transformata”.

➤ **Vegetatia acvatica** cu valoare economica se reprezinta prin alge marine de talie mare, apreciate pentru alimentarea populatiei din Japonia, China, apoi pentru furajarea animalelor, intrucat au valoare nutritiva de trei ori mai mare decat a fanului (China, Franta, Islanda, Japonia). Concentratia mare in azot le confera calitatea de ingrasamant pentru cultura plantelor. Algele sunt si materii prime pentru productia de celuloza, alcool, parfumuri, iod, gelatina. Tot algele contin si substante matelifere utile. O alta resursa vegetala acvatica este si iarba de mare, cu folosinte largi in tapiterie.

➤ **Resursele faunistice ale uscatului** sunt reprezentative prin productia de carne, piei, blanuri, oase, grasimi, puf, corn, pene, oua, lapte, cochilii, perle, oferite prin vanat si pescuit, dar si de animalele domestice. Calitativ, aceste resurse se diferentiaza de la potentialul faunistic de tundra, la cel de padure, de savanna si de stepa.

Resursele faunistice ale apelor oceanice sunt repartizate mai mult in spatii platformei continentale si sunt formate din specii de apa dulce/salmastra: midii, stridii, crustacee, pesti (hering, sardea, cod, somon, ton, macrou, calcan), apoi bureti, lamelibranhiate (care produc perle) si vidre de mare (vanate pentru blana). La adancimi mai mari si in largul oceanului pot fi vanate foca, morsa si balena (pentru grasimi, piei, oase). La acestea se adauga si resursele faunistice din apele continetale, formate din specii variate (crap, lin, salau, somn, stiuca), ce populeaza apele curgatoare si lacurile.

AGRICULTURA

-reprezintă activitatea de bază a locuitorilor din aşezările rurale.

Cupride două ramuri:

- cultura plantelor

- creşterea animalelor

Factorii care determină dezvoltarea agriculturii:

▪ **Naturali:**

-clima

- relieful
- soluri

▪ **Tehnologici:**

- mașini agricole
- semințe selecționate
- irigații,îndiguiri

1.CULTURA PLANTELOR

- *Grâul:* este cereala cea mai importantă pentru panificație;

- zone întinse cu grâu se întâlnesc în marile câmpii:C.Europei de Est, Marea Câmpie Chineză,C.Română.

Orezul: reprezintă cereala de bază a populației din estul și sudul Asiei;

- cultura orezului este bazată pe irigații
- se cultivă în delte,câmpii aluvionare din China,India,Coreea,Japonia

*Porumbul:*originar din America(Mexic);

-ocupă suprafețe mari în S.U.A.,Marea Câmpie Chineză,Podișul Braziliei,Câmpia Europei de Est.

Plante leguminoase

- *Cartoful:*este originar din America(Peru)

-preferă un climat temperat răcoros și umed din zonele de deal,depresiuni:
America,Europa,Asia

- *Cartoul dulce(batatul):*Africa

- *Maniocul:*Africa,America de Sud

- *Tomate:*Europa(sere

Plante cultivate pentru zahăr

- *Trestia de zahăr:*

-se cultivă în zona caldă:

America Centrală(Cuba),America de Sud(Brazilia),India,Australia

Sfecla de zahăr:

-se cultivă în zona temperată

Europa(Germania,Franța,Ucraina

S.U.A, China

Plante cultivate pentru ulei

- *Floarea-soarelui-:*este principala plantă uleioasă din zona temperată

-se cultivă în zonele de câmpie:

Câmpia Europei de Est,Câmpia Română,Câmpia La Plata.

- *Soia:*-este cultivată pe suprafețe întinse în America(S.U.A. Brazilia),
Asia(China).

- *Măslinul:*-specific zonei mediteraneene(Italia,Spania,Grecia,nordul Africii).

- *Arahidele:*

Plante textile

- *Bumbacul*: - cea mai importantă plantă textilă. Cele mai întinse culturi sunt în zona caldă China, India, sudul S.U.A.
- *Inul*: - preferă zona cu climă temperat umedă: vestul Europei, China
- *Cânepa*: - este o plantă de climat temperat continental: Europa
- *Iuta*: - se cultivă în zona musonică: sud-estul Asiei

Pomi fructiferi

- **Se cultivă pe mari plantații în Brazilia, Columbia, Africa, sudul Asiei.**

- *Arborele de cafea*

- *Arborele de cacao*

- *Bananierul*

- *Curmalul*

Citricile

- Lămâi

- Portocale

- Mandarine

- Grapefruituri

2. Creșterea animalelor

- Bovine

(Brazilia, China, India)

- Porcine

(China)

- Ovine

(Australia, Noua Zeelanda)

- Păsări (apicultura)

(Olanda, Belgia, S.U.A.)

- Creșterea albinelor (apicultura)

(China, S.U.A. Australia)

- Creșterea viermilor de mătase (sericicultura)

(China)

CONTINENTUL	GRUPAREA REGIONALĂ	STATE INDEPENDENTE		TERITORIILE DEPENDENTE
		STATUL	CAPITALA	
EUROPA	EUROPA CENTRALĂ	GERMANIA	BERLIN	
		ELVEȚIA	BERNA-LAUSANNE	
		AUSTRIA	VIENA	
		POLONIA	VARȘOVIA	
		CEHIA	PRAGA	
		SLOVACIA	BRATISLAVA	
		UNGARIA	BUDAPESTA	
		ROMÂNIA	BUCUREȘTI	
		REP. MOLDOVA	CHIȘINĂU	
	LIECHTENSTEIN	VADUZ		
	EUROPA OCCIDENTALĂ (ATLANTICĂ)	FRANȚA	PARIS	
		REGATUL UNIT AL MARII BRITANII ȘI IRLANDEI DE NORD	LONDRA	
		IRLANDA	DUBLIN	
		OLANDA	AMSTERDAM-HAGA	
		BELGIA	BRUXELLES	
		LUXEMBURG	LUXEMBOURG	
	EUROPA DE NORD ȘI NORD- VEST	DANEMARCA	COPENHAGA	
		NORVEGIA	OSLO	
		SUEDIA	STOKHOLM	
		FINLANDA	HELSINKI	
		ISLANDA	REYKJAVIK	
		LETONIA	RIGA	
		LITUANIA	VILNIUS	
		ESTONIA	TALLINN	
	EUROPA DE SUD (MEDITERANEANĂ)	ITALIA	ROMA	GIBRALTAR (MB)
		SPANIA	MADRID	
		PORTUGALIA	LISABONA	
		GRECIA	ATENA	
		BULGARIA	SOFIA	
		ALBANIA	TIRANA	
		MACEDONIA	SKOPJE	
		BOSNIA-HERȚEGOVINA	SARAJEVO	
		SERBIA	BELGRAD	
		CROAȚIA	ZAGREB	
		MUNTENEGRU	PODGORITA	
		SLOVENIA	LJUBLJANA	
		MALTA	LA VALETTA	
SAN MARINO		SAN MARINO		
MONACO		MONACO		
VATICAN	VATICAN			
ANDORRA	ANDORRA LA VELLA			
EUROPA DE EST	FEDERAȚIA RUSĂ	MOSCOVA		

	(RĂSĂRITEANĂ)	BELARUS	MINSK	
		UCRAINA	KIEV	

STATELE UNIUNII EUROPENE

Franța

Suprafața: 547 030kmp

Populația: 60,8 milioane locuitori

Densitate: 112 loc/kmp

Forma de stat: republică prezidențială

Capitala: Paris

Orașe: Marsilia, Lyon, Bordeaux, Toulouse, Nisa, Strasbourg, Toulouse, Nantes;

Unități de relief: Munții Alpi, Pirinei, Masivul Central Francez, Masivul Armorican, Podișul Ardeni, Bazinul Parizian;

Climă: temperat oceanică în nord și vest, mediteraneană în sud;

Ape curgătoare: Rhin, Rhon, Sena, Loira, Moselle;

Economia este dezvoltată și diversificată:

industria se remarcă prin nivelul tehnologic ridicat;

agricultura este eficientă (concentrează doar 4% din populația activă); Franța excelează în producția de struguri, vinuri (locul I pe Glob), carne (locul I în Europa), cereale (locul I în Europa, locul 4 pe Glob);

serviciile concentrează 70% din populația activă; Franța obține venituri deosebite din turism;

Sistemul de transport este modern și diversificat(autostrăzi, rețeaua TGV etc.)

Franța a jucat un rol deosebit în crearea Uniunii Europene, fiind interesată de reglementarea situației politice încordate care exista după cel de-al doilea război mondial între Franța și Germania; a insistat pentru o politică agricolă comună (PAC) și militează pentru constituirea unui sistem de apărare propriu, independent de NATO.

Germania

Suprafața: 357 046kmp

Populația: 82,5 milioane locuitori

Densitate: 231locuitori / kmp

Forma de stat: republica parlamentară

Capitala: Berlin

Orașe: Munchen, Hamburg, Koln, Frankfurt am Main, Stuttgart, Dortmund , Bremen,Dresda;

Relieful: Masivul Șistos Renan,Munții Pădurea Neagră,Munții Harz,Munții Alpii Bavariei,Podișul Bavariei,Câmpia Germaniei de Nord;

Clima: temperată cu nuanțe ocenice în nord și vest,continentale în est,de tip alpin în sud;

Ape curgătoare: Dunăre, Rhin, Elba, Oder;

Economia: Germania este țara cu cea mai performantă economie din Europa (locul III pe Glob); industria este dominată de sectorul chimic și cel al construcțiilor de mașini (locul I în Europa, locul II pe Glob la producția de autoturisme); agricultura este performantă,se disting culturile de cereale,cartofi,sfeclă de zahăr,plante furajere; creșterea porcinelor(locul I în Europa, locul IV pe Glob); transporturile sunt modernizate și eficiente(cea mai întinsă rețea feroviară,cea mai lungă rețea de autostrăzi din Europa); Germania se situează pe primul loc pe Glob în domeniul exporturilor.

Geopolitic Germania care este membră fondatoare a U.E ,susține extinderea Uniunii spre Est pentru a obține o poziție geografică cât mai centrală;consideră că rezolvarea situației conflictuale din Irak se poate face prin implicarea O.N.U.

Regatul Unit (Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord)

Suprafața: 244 820 kmp

Populația: 60,6 milioane locuitori (englezi, scoțieni, galezi, irlandezi)

Forma de stat: monarhie constituțională

Densitatea: 248 locuitori /kmp

Capitala: Londra

Orașe: Birmingham, Leeds, Glasgow, Sheffield, Manchester, Liverpool, Edinburgh;

Relief: Munții Grampian, Munții Penini, Câmpia Londrei;

Clima: temperat oceanică, influențată de Gulf Stream;

Ape curgătoare: Shanon, Severn, Tamisa;

Economia: este dezvoltată; cea mai mare pondere în realizarea PIB-ului o dețin serviciile; industria este diversificată (siderurgie, construcții de mașini, petrochimie, textilă); în agricultură se remarcă creșterea ovinelor (locul I în Europa și locul VI pe Glob), bovinelor. Transporturile sunt modernizate și diversificate: Londra este deservită de 21 de aeroporturi (Heathrow este cel mai mare aeroport european); căile ferate și autostrăzile sunt extinse, în schimb flota comercială maritimă este modestă în comparație cu secolele trecute, când era cea mai puternică la nivel mondial.

Inițial Anglia s-a opus formării unei piețe comune la nivel european, ulterior va adera la U.E și în prezent se concentrează pe probleme care vizează taxele, securitatea socială, imigrația și controlul frontierelor.

Italia

Suprafața: 301 309 kmp

Populația: 58,13 milioane locuitori

Densitatea: 195 locuitori/ kmp

Forma de stat: republică parlamentară

Capitala: Roma

Orașe: Milano, Napoli, Florența, Torino, Genova, Veneția, Palermo

Relieful: Munții Alpi în Nord, Munții Apenini, Câmpia Padului

Clima: mediteraneană în sectorul peninsular și insular, temperată în nord, cu nuanțe alpine în Munții Alpi

Apele curgătoare: Pad (Po), Tibru, Arno

Lacuri glaciare: Garda, Como, Maggiore

Economia: a cunoscut o dinamică accentuată în ultimele decenii. Industria este concentrată cu precădere în zona de nord (triunghiul Milano, Torino, Genova) fiind foarte diversificată: hidroenergie, siderurgie, petrochimie, construcții de mașini (autoturisme Fiat la Torino) sau mărci de lux (Lamborghini, Ferrari, Maserati), textilă etc. Agricultură se remarcă mai ales în regiunile sudice, Italia fiind o importantă producătoare de struguri (locul I pe Glob), mere, pere, citrice, măslin; transporturile sunt diversificate și modernizate (11 000 km căi ferate din care două treimi sunt electrificate, 6500 km de autostrăzi); patrimoniul turistic bogat și peisajele naturale atrag anual un număr mare de turiști (50-60 de milioane).

Italia este membru fondator al U.E.. La Roma s-au semnat în 1957 Tratatul de constituire a C.E.E., care s-a transformat ulterior în U.E.

Spania

Suprafața: 504 614 kmp

Populația: 43,96 milioane locuitori

Densitatea: 87 locuitori/ kmp

Forma de stat: monarhie constituțională

Capitala: Madrid

Orașe: Barcelona, Valencia, Sevilla, Zaragoza, Malaga, Las Palmas

Relief: Munții Pirinei (în nord) la granița cu Franța, Munții Cantabrici, Cordiliera Betică, Meseta Spaniolă (o regiune de podiș situată în partea centrală), Câmpia Aragonului, Câmpia Andaluziei

Clima: mediteraneană în sud și est, temperat oceanic în nord-vest, cu nuanțe de ariditate accentuată în partea centrală

Ape curgătoare: Ebro, Tejo, Duero, Guadalquivir

Economia: s-a dezvoltat constant după aderarea la U.E. Industria a devenit treptat motorul economiei (siderurgie, metalurgie neferoasă, construcții de mașini), dar se remarcă și agricultura prin producția de măslină (ulei de măslină-locul I pe Glob), struguri (vinuri-locul IV pe Glob), citrice, legume. Potențialul turistic cultural – istoric și balneo-maritim este valorificat pe deplin.

Acțiunile separatiștilor basci (gruparea ETA), constituie o problemă pentru Spania și în același timp pentru U.E.

Portugalia

Suprafața: 92 389 kmp

Populația: 10,6 milioane locuitori

Densitatea: 114 locuitori/ kmp

Forma de stat: republică prezidențială

Capitala: Lisabona

Orașe: Porto, Setubal, Braga

Relieful: Munții Serra da Estrela, Câmpia Portugaliei

Ape curgătoare: Tejo, Douro, Guadiana

Economia: prin fondurile primite după aderare Portugalia a reușit să se redreseze din punct de vedere economic(PIB-ul a crescut de peste 4 ori). Industria s-a diversificat, iar agricultura s-a modernizat. Portugalia este cea mai mare producătoare și exportatoare de plută de pe Glob.

Activitatea turistică este intensă remarcându-se Lisabona, Porto, Riviera Portugheză.

În decembrie 2007 s-a semnat Tratatul de la Lisabona, care a înlocuit fosta Constituție Europeană. Tratatul prevede înființarea unui post de Președinte al U.E. cu un mandat de doi ani și jumătate(care înlocuiește sistemul rotativ de atribuire a președinției cu o durată de șase luni) și un post de șef al diplomației europene. Comisia Europeană va avea mai puțini membri ,va fi modificat sistemul de vot, va fi restrâns numărul domeniilor în care statele pot opune veto.

Grecia (Republica Elenă)

Suprafața: 131 990 kmp

Populația. 10,68 milioane locuitori

Densitatea: 80,7 locuitori/ kmp

Forma de stat: republică parlamentară

Capitala: Atena

Orașe: Salonic, Pireu, Patras, Iraklion

Relieful: Muntele Olimp (2917m), Munții Pindului, Câmpia Thessaliei, Câmpia Macedoniei

Clima: predominant mediteraneană

Ape curgătoare: Axios, Strimon, Nestos

Economia: s-a stabilizat și a cunoscut o creștere aproape miraculoasă după aderarea la U.E. ca și în Portugalia. Este țara balcanică cu cele mai importante investiții. Activitățile tradiționale (comerțul și navigația - locul I în Europa, locul III pe Glob) sunt în continuare domenii economice de bază. Vestigiile antice și potențialul natural marin, clima blândă atrag anual un număr foarte mare de turiști.

Austria

Suprafața:83 859 kmp

Populația: 20,2 milioane locuitori

Densitatea: 97,5 locuitori/ kmp

Forma de stat: republică parlamentară

Capitala: Viena

Orașe: Graz, Linz, Salzburg, Innsbruck, Klagenfurt, Steyr

Relieful: predominant muntos (Munții Alpi), Câmpia (Bazinul)Vienei

Clima: temperat continentală

Apele curgătoare: Dunăre, Drava, Enns, Inn

Lacuri glaciare: Bodensee

Economia: este dezvoltată și se bazează în mare parte pe resurse naturale proprii. Activitățile economice de bază se desfășoară în domeniile turismului și financiar bancar. O dinamică deosebită au cunoscut unele ramuri industriale (hidroenergie, ind.electronică, sticlăriei, textilă); din punct de vedere turistic se remarcă Viena (orașul valsului), Salzburg (orașul în care s-a născut W.A.Mozart) și regiunea Tirol (pentru sporturi de iarnă).

TURISM

1. Definiția turismului-activitate economică și socială ,care implică deplasarea persoanelor mai mult de o zi și maxim un an,din localitatea de domiciliu spre destinația care le va asigura petrecerea timpului liber,în general în scop de odihnă și recreere.

2. Resursele turistice:-naturale(relief, hidrografie, vegetație, faună)

-antropice(valori istorice, cultural-educative, importanță economică)

3. Evoluția turismului-înca din antichitate, dar explozia se produce odată cu acordarea de concedii plătite, mai întâi în statele Europei de Vest și S.U.A.

4. Clasificări ale formelor de turism:

- după proveniența turiștilor: intern și internațional
- după timpul afectat: de week-end și concediu de odihnă
- după anotimp: estival, hibernal și permanent
- după durată: sejur, tranzit sau complex
- după scop și potențial turistic

5. Statele cu cei mai mulți turiști străini: Franța, Spania, S.U.A. , China, Italia, Regatul Unit, Germania, Austria, Mexic, Turcia

6. S-a dezvoltat extrem de rapid turismul de nișă:

- pentru aventură , drumeții, expediții, alpinism, agroturism, turism arheologic, turism cultural, turism pentru cărți, turism sumbru, turism pentru dezastre, turism pentru droguri, ecoturism, turism extrem, călătorie independentă, turism pentru gradinarit, turism de moștenire, turism literar, turism medical, turism muzical, drumeții în pielea goală, turism permanent, pelerinaj, călătorie sacră, safari, turism sexual, turism spațial, turism virtual, voluntariat, turism pentru vin.